

// REFERAT

Møte i brukerutvalget i NAV Hjelpemidler og tilrettelegging

Møtedato: 14.2.2023

Til stede: Liv Welde Johansen (NAV), Guri Henriksen (SAFO), Heidi Sørli-Rogne (FFO), Jan Joakimsen (FFO), Andreas Henden (FFO), Lise Connely (FFO), Håvard Ravn Ottesen (SAFO), Stian Innerdal (FFO), Beate Lilleberg og Helene Ugelstad (NAV)

Forfall: Kristin M. Bye (NAV) og Marianne Kufaa Sæterhaug (Unge funksjonshemmede)

Referent: Helene Ugelstad

Sak 1: **Evaluering av samarbeidet og møter i brukerutvalget 2022**

Hva har fungert bra? Noe som bør forbedres?

Brukerorganisasjonene opplever brukerutvalget som et bra forum, med gode møter og dyktige deltakere. Møtehyppigheten er tilstrekkelig, samtidig som at det gis mulighet til å innkalle til flere møter ved behov. Påminnelser om frist for innmelding av saker og muligheten til å delta digitalt ble trukket fram som positivt. Målbilde 2025 oppleves som et bra dokument, men dette kan med fordel knyttes tettere opp mot sakene som diskuteres. Noen saker kunne vært bedre beskrevet i agendaen, slik at disse gir bedre grunnlag for videre diskusjon i møtene. Det trekkes frem at det er stor variasjon i sakene. Saker som er gjentakende, kunne med fordel vært mer sporbare. Saker som blir svart ut skriftlig av NAV mellom brukerutvalgsmøtene kunne gjerne blitt informert kort om i påfølgende brukerutvalg.

Brukerutvalget ønsker å bli benyttet som diskusjonsarena. Forslag om tema er f.eks. informasjon og innspill rundt tildelingsbrev, sentrale tema aktuelle på hjelpemiddelområdet etc. Det fremheves at brukerutvalget også fungerer som et kontrollorgan for praksis ved NAV hjelpemiddelsentraler. NAV ble berømmet for at saker blir godt og raskt svart opp. Brukerorganisasjonene opplever at referatene fra møtene blir lest, at de blir hørt og at det raskt blir gjort endringer der det er mulig.

NAV erfarer at de bør koble på brukerutvalget tidligere når det gjelder innspill til direktoratet og innspill til aktivitet ved NAV hjelpemiddelsentraler. Det kom opp et forslag om at siste møtet i brukerutvalget blir benyttet til arbeid med innspill til Mål og disponeringsbrev og ser på områder som kan tematiseres ut til hjelpemiddelsentralene.

Hybride møter har vært utfordrende når det gjelder god tilrettelegging. Det trekkes fram at universell utforming er vesentlig for gode møter.

// REFERAT

Videre ble det diskutert om det er hensiktsmessig å utvide brukerutvalget med vara til stede i alle møtene. Bakgrunnen for dette er at det kan være vanskelig å komme inn som vara i brukerutvalget på kort sikt, både med tanke på tid og forberedelse. Det er læring i å delta på møtene. Videre ble det påpekt at det er viktig at vara også får taletid og at de opplever å ha reell medvirkning.

NAV undersøker hvordan dette er ivaretatt i NAVs sentrale brukerutvalg og at NAV Hjelpemidler og tilrettelegging følger samme struktur.

Sak 2: Enklere bestillingsordning for brukerplassbrukere på forbruksvarer

FFO opplever utfordringer knyttet til bestilling av forbruksvarer som f.eks. kjørehansker. De etterspør om det vil være mulig å utvikle enklere tekniske bestillingsordninger for brukerplassbrukere på forbruksvarer o.l.

Innspillet fra FFO samsvarer godt med tanker DigiHoT selv har hatt. DigiHoT har tidligere gjort undersøkelser knyttet både til kjørehansker og andre produkter som kan defineres som forbruksvarer.

I utgangspunktet er retningslinjen at det kun er produkter som inngår i en rammeavtale som kan omfattes av bestillingsordningen. Kjørehansker er i dag ikke på avtale.

Man står da med to alternativer for å få produktet inn i produktlisten for bestillingsordningen:

1. Se bort fra retningslinjen om rammeavtale. Man ser imidlertid at det blir gitt veldig mange ulike typer kjørehansker. Dersom man skal få det inn på produktlisten for bestillingsordningen må man gjøre et utvalg. Dette må foregå på en profesjonell måte og med faglig forankring.
2. Få kjørehansker på rammeavtale. Denne våren skal det jobbes med ny avtale for kjøreposer og regncape, og her ville det passet godt å inkludere kjørehansker. Dette gjør imidlertid at det vil ta lengre tid å få dette på plass.

DigiHoT undersøker nå hvilke av de to alternativene som er best, og har blant annet henvendt seg til Kontor for brukerrettede anskaffelser i direktoratet.

Brukerorganisasjonene formidler at det er behov for bredde i sortimentet. De presiserer at saken generelt gjelder forbruksvarer, ikke kun kjørehansker. Det ble foreslått en løsning om forhåndsgodkjenning burde strekke seg over lengre periode.

Brukerorganisasjonene informerer om lang ventetid da forbruksvarer må via kommunen før de leveres bruker. Videre at de opplever det vanskelig å finne rette skjemaer på nav.no

NAV har forståelse for problemstillingen og tar med seg innspill i videre arbeid med dette.

// REFERAT

Sak 3: **Piggdekk til rullestoler**

FFO har fått tilbakemelding om at det å få piggdekk til rullestoler er vanskelig å få fra NAV og at det gis ulike begrunnelser for dette. FFO etterspør om NAV kan orientere om gjeldende regelverk og hvor dette er hjemlet.

Piggdekk til rullestol er ikke nevnt spesielt i regelverket, og søknad om dette tilstås ut fra en individuell vurdering. Vi har ikke inntrykk av at behovsvurderingen er streng, men at man i saksgangen er nøye på å informere om at rullestolen ikke kan benyttes innendørs når den er utstyrt med piggdekk fordi de ødelegger gulvdekket, at man må være klar over at det likevel må kjøres forsiktig på glatt underlag og at kommunen må kontaktes når man ønsker å bytte dekkene igjen.

Brukerorganisasjonene hevder det er ulik praksis og at det i dag er flere hjelpemiddelsentraler hvor piggdekk til rullestoler ikke innvilges. NAV vil undersøke saken nærmere.

Sak 4: **Hastighetsøkning elektriske rullestoler**

NHF/SAFO viser til sak vedørende fartsoppgradering på elektriske rullestoler fra Astrid Tvedten, leder brukerrådet i NAV Hjelpemiddelsentral Agder, og svar fra NAV 5. januar 2023 (websak nr. 23/322). Brukerrådet i Agder ønsker en uttalelse fra brukerutvalget i NAV Hjelpemidler og tilrettelegging.

NHF mener at samme regler og praksis må gjelde for alle hjelpemiddelsentralene og at det er aldersdiskriminerende at kun barn og unge får tilgang til rullestoler med fart over 10 km/t. Endringen i lovverket var begrunnet i et brukerperspektiv og gjaldt alle innbyggere uansett alder. Folk benytter rullestolen hele dagen og må derfor selv få vurdere om økt fart er viktig for dem. Videre må det ikke stilles ekstrakrav for å få tilgang til rullestol med fart inntil 15 km/t. Etter regelendringen er dette å anse som en ordinær rullestol. Den enkelte må derfor kunne få tilgang til rullestoler som går i ulik fart, uten særskilt begrunnelse hvis den går over 10 km/t.

Både FFO og NHF mener dette må være gjeldende regler og praksis fremover, og ber om tilbakemelding fra NAV på hva konklusjonen blir.

Sak 5: **Aktivitetshjelpemidler (AKT26)**

NHF/SAFO etterspør status for forbruk 2023, hvor lenge vil midlene vare og informasjon om det finnes penger igjen til reparasjon?

Det er nå besluttet stopp i innvilgelse av aktivitetshjelpemidler til de over 26 år for 2023. Foruten noen få saker som er under behandling, vil det ikke kunne innvilges flere hjelpemidler til dette formålet. Det er satt av midler til kjøp av reservedeler og tilbehør som er nødvendig for at allerede utlånt aktivitetshjelpemiddel kan tas i bruk. Det er også satt av penger til kjøp av tjenester som for eksempel tilpasning og reparasjon av utlånt utstyr. NAVs nettsider er oppdatert med denne informasjonen.

nav.no - [Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år](#)

// REFERAT

Sak 6: Døråpnere i borettslag

NHF/SAFO informerer om at NBBL og flere organisasjoner har sendt brev til Kommunal- og distrikts departementet (KDD) (vedlegg 1). Parallelt med dette gir de råd i enkeltsaker til medlemmer. Ofte kommer det opp spørsmål av prinsipiell karakter og disse vil de drøfte i brukerutvalget. Eksempler: I eldre boligbyggelag kan det være vanskelig å dokumentere dørens spesifikasjoner på detaljnivå.

Boligbyggelag har fagfolk (bygningingeniør/branningeniør) som kan dokumentere at de har solid branndør som kan påmonteres døråpner. Kan dette være en løsning på dokumentasjonskravet for montering av døråpner? Når NAV Hjelpemiddelsentral har gitt et positivt vedtak på et hjelpemiddel, plikter ikke hjelpemiddelsentralen da å levere og montere hjelpemidlet? Spørsmålene har blitt aktualisert av en konkret sak i Agder. NHF melder opp saken til drøfting av de prinsipielle sidene som gjelder for flere.

NHF utdyper problemstillingen i møte og mener at NAV Hjelpemiddelsentral stiller strenge krav til dokumentasjon av dørtype (branndør) for å montere døråpner, og viser til TEK17 og huseiers ansvar. NHF er opptatt av å finne løsninger fordi dokumentasjonskravene i praksis er vanskelig å innfri i eldre borettslag, selv om døren egner seg til døråpner. Et alternativ kan være at fagfolk i borettslag/boligbyggelag dokumenterer at døren egner seg, og tar ansvaret. NAV viser i sine vedtak til huseiers ansvar for dokumentasjon. I borettslag vil søker av hjelpemidlet være andelseier, mens huseier er borettslaget v/styret. Borettslag kan søke faglig bistand fra boligbyggelagene.

NHF viser til et konkret eksempel fra Agder som belyser utfordringene. Dørtype var dokumentert da døråpner ble montert for ca. 10 år siden. Nå måtte dørpumpen byttes ut. NAV hjelpemiddelsentralen krevde ny søknad og ny dokumentasjon. Siden dørprodusenten ikke fantes lenger, dokumenterte sivilingeniør i Sørlandet Boligbyggelag at døren var solid og egnet for dørpumpe. Søker fikk positivt vedtak, men da dørpumpen skulle monteres mente teknikere fra NAV hjelpemiddelsentral at de ikke kunne montere døråpneren.

NHF tar saken opp i brukerutvalget fordi det er en stor belastning at nødvendige hjelpemidler man har vedtak på ikke blir montert, og slik hindrer et selvstendig dagligliv. Vedtaket er ikke opphevet. Da beboer klaget på manglende levering og montering av døråpneren, ble saken registrert som klage på vedtak, noe den ikke var, med informasjon om 35 ukers saksbehandlingstid. For å løse saken har NHF lokalt anbefalt en befaring der fagfolkene involvert er til stede, fra sentralen og boligbyggelaget. NHF og FFO er også blant underskriverne på et brev NBBL har sendt til Kommunaldepartementet for å finne gode løsninger for en mer tilgjengelig boligpolitikk framover, se vedlegg. Handikapnytt jobber også med saken.

// REFERAT

NAV informerer om at folketrygden ved NAV Hjelpemiddelsentral låner ut dørautomatikk til mennesker som har store utfordringer knyttet til det å åpne dører og holde dem oppe. NAV deler oppfatningene om at dette er viktige hjelpemidler.

Ettermontering av dørautomatikk kan redusere dørens brannhemmende egenskaper og det er derfor strenge regler knyttet til dette. Dører som er sertifisert for ettermontering har bevis for det i dokumentasjon som følger døren ved kjøp. Det må bekreftes at døren har disse egenskapene før montering.

NHF informerer om at KDD også er forelagt problemstillingen. Dette departementet har direktoratet for byggkvalitet som underliggende fagorgan. Dersom direktoratet for byggkvalitet har en annen forståelse av Plan og bygningsloven og gjeldende forskrift, må NAV vurdere egen praksis i dialog med direktoratet for byggkvalitet.

NAV vil undersøke dette nærmere og da det er viktig vi finner gode løsninger.

Sak 7: Krav om helseattest ved ny bil

Statens vegvesen krever ny helseattest ved ny bil, selv om utstyret er helt likt som forrige bil innvilget fra NAV. FFO ønsker å vite om NAV dekker utgiftene til ny helseattest?

NAV informerer om at forskrift om stønad til motorkjøretøy ikke åpner for å dekke utgifter forbundet med krav til helseattest ved gjenanskaffelse av bil med samme type utstyr.

Sak 8: Utviklingspotensialet – hjelpemiddelområdet og utdanning

SAFO henviser til nav.no og [Sintef-rapporten](#) - Betydning av hjelpemidler og tilrettelegging for funksjonshemmede barn og unges mestring og deltakelse i skolen. På nettsiden står det: *Studien tyder på at kompetansen på hjelpemiddelområdet ikke alltid oppleves som god nok. Flere av informantene i skolen kunne gjerne tenkt seg mer bistand, og ser for seg at hjelpemiddelsentralen kan ha en rolle inn i dette arbeidet sammen med PPT eller Statped.*

SAFO etterspør hvilket handlingsrom er mulig i skjæringsfeltet mellom arbeids- og velferdsdirektoratet (AVdir) og utdanningsdirektoratet (Udir)? Vil en kunne se for seg en fremtidig veileder på god praksis da direktoratenes ulike sider kan fremstå noe fragmentert. SAFO henviser til nettsidene [nav.no - Hjelpemidler og tilrettelegging, Skole og barnehage](http://nav.no) og [udir.no - Spesialpedagogiske fagområder](http://udir.no)

NAV informerer om at det er vanskelig å si noe konkret om mulig *handlingsrom i skjæringspunktet mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet (Avdir) og Utdanningsdirektoratet (Udir)*. Samtidig kan vi vise til 0 – 24 prosjektet. Dette var en 5-årig barne- og ungdomssatsing ledet av Udir, der et av formålene var å vurdere og finne løsninger på hvordan kommuner skal kunne gi et tidlig og helhetlig tjenestetilbud til utsatte barn og unge [Udir.no - 0-24-samarbeidet](http://udir.no). Arbeidet ble avsluttet i 2021 og resulterte i en lovendring fra 2022 hvor kommunene pålegges å

// REFERAT

opprette en barnekoordinator som er ansvarlig for å samordne tjenester på tvers av etater: [Regjeringen.no - skal gi barn og unge bedre hjelp](https://www.regjeringen.no). I tillegg til Udir, deltok følgende direktorater: Helsedirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Politidirektoratet og Sekretariatet for konfliktrådene.

Med utgangspunkt i bl.a. [Sintef-rapportens](#) anbefaling er følgende tiltak planlagt/igangsatt:

- Utvikle opplæringsstilbud (sannsynligvis digitalt) til skoleeiere og fagpersonell i grunnskolen. Dette er et oppdrag i MD-brevet 2023 og starter opp i vår.
- Etablert et nasjonalt nettverk i resultatområdet med ansvar for oppgaver og satsinger som berører barn og unge. Nettverket er i oppstartsfasen og jobber nå med å enes om samhandlingsmodell og mandat. Overordnede oppgaver vil imidlertid være å koordinere resultatområdets arbeid, kompetansedeling internt og overfor samarbeidspartnere, vurdere kurstilbud til barnehage- og skoleansatte o.l.
- NAV Hjelpemiddelsentral Førde og Bergen har tatt initiativ overfor statsforvalteren Vestland, der formålet er å etablere et samarbeid som skal sørge for at barn og unge får ivare tatt sine rettigheter for tilrettelegging i grunnskolen. Et konkret tiltak som har vært diskutert, er at hjelpemiddelsentralen kan delta på dialogmøter statsforvalteren har med kommunene. Det har til nå kun vært et møte, og det viser seg at dette kan bli en tidkrevende prosess. Hjelpemiddelsentralene følger imidlertid opp og har nylig tatt et nytt initiativ overfor statsforvalteren. Dersom – slik vi håper – vi får på plass et samarbeid i Vestland fylke, er tanken at dette skal fungere som en pilot med sikte å utvikle en modell som kan benyttes av alle hjelpemiddelsentralene.

Brukerorganisasjonene stiller spørsmål ved om det er grunnlag for en tverrdirektorats-veileder som ivaretar mer enn hva opplæringsloven i dag regulerer. Da spesielt i skjæringspunktet helse/omsorgsoppgaver og pedagogisk ansvar.

SAFO/NHF foreslår at en ser nærmere på dette, som et framtidig utviklingsprosjekt og at dette kan tematiseres i brukerutvalget fremover.

Sak 9: Kan brukerutvalget gi skriftlige svar på relevante høringer som sendes ut?

HLF stiller dette spørsmålet, bl.a. om brukerutvalget kan gi skriftlig svar på høringer om frilanstolker som er sendt ut nå?

Det er brukerorganisasjonene som gir høringsuttalelser. Brukerutvalget som sådan kan ikke samlet levere høringsuttalelser. NAV Hjelpemidler og tilrettelegging vil kunne formidle informasjon til representantene for brukerutvalget der det er behov.

// REFERAT

Sak 10: **Anbud på høreapparater**

HLF etterspør når dette anbudet kommer og om brukermedvirkning blir hensyntatt i utforming av anbud på hjelpemidler?

Kontor for brukeranskaffelser (KBA) informerer om at når NAV gjennomfører etatsdekkende anskaffelser av hjelpemidler er hovedformålet med anskaffelsene å inngå et sortiment av kvalitetsmessig gode hjelpemidler som dekker majoriteten av brukernes behov. Oppfyllelse av brukerbehov samt gode kvalitetskrav vektlegges i våre anskaffelser. Alle anskaffelsesteam er bemannet med fagressurser som har lang erfaring med å formidle og tilpasse produkttypene som inngår i anskaffelsen. De har høy kunnskap om produktene og meget god innsikt i ulike brukerbehov.

NAV benytter alltid en veiledende kunngjøring før anskaffelsene kunngjøres. Den veiledende kunngjøringen bidrar til å sikre tidlig informasjon til alle interessenter og gir mulighet for involvering. Aktuelle interessenter vil kunne holde seg oppdatert og gjøre seg kjent med innholdet i anskaffelsen før kunngjøring, samtidig gis de mulighet til å komme med innspill. Alle kan be om et møte med NAV i forkant av utlysningen av anbudene og vi gjennomfører en rekke møter med ulike interessenter før utlysning.

I forkant av den pågående anskaffelsen av høreapparater, tinnitusmaskerere og ørepropper gjennomførte NAV et forprosjekt. I forprosjektet ønsket vi å se på mulige forbedringsområder for den kommende anskaffelsen. HLF var en av aktørene som NAV tok kontakt med og det ble gjennomført et møte med HLF.

HLF har meldt seg på den kunngjørende veiledningen og kunngjøringen, og har hatt mulighet til å komme med innspill til konkurransegrunnlaget. Konkurransen ble kunngjort 26.1 og har tilbudsfrist 28.2. Konkurransen er tilrettelagt for at mange leverandører vil kunne få kontrakt på flere produkter

FFO/HLF påpeker at de kun har deltatt på ett digitalt møte. Der ble ikke kvalitet på produktene tematisert. HLF ønsker å bidra til kvalitetssikring av produkter som kommer på avtale. NAV viderefremidler innspillet til KBA.

Sak 11: **NAV Hjelpemidler og tilrettelegging og arbeidsliv/utdanning**

NHF ønsker informasjon om aktuelle FoU/rapporter som gjelder hjelpemidler og tilrettelegging i arbeidslivet, eller som omhandler på vei inn i arbeidslivet (studenter, folk på uføretrygd som vil prøves seg i arbeid, VTAVTO og hjelpemidler mv.) Hervikutvalget omtalte arbeid i sin utredning. Har NAV oversikt over mer på dette området etter 2017? Hvor er hindringene, gode eksempler m.m.

NAV setter pris på at NHF følger med på temaet.

En lignende sak ble også drøftet på brukerutvalgsmøte 13.9.22 (Sak 9)

På [nav.no - forskningsrapporter og evalueringer](https://nav.no) finnes oversikt over forskningsrapporter og evalueringer bl.a. [Sintef rapporten](#) om Betydningen av hjelpemidler og tilrettelegging for funksjonshemmede barn og unges mestring og deltakelse i skolen, som nevnt i Sak 8.

// REFERAT

Kunnskapsbanken.no viser også til ulike rapporter og undersøkelser:
[Kunnskapsbanken.net - hørselstap i arbeidslivet en risikofaktor for deltakelse og fungering](https://kunnskapsbanken.net)

NAV Hjelpemidler og tilrettelegging deltok i et forskningsprosjekt finansiert av Norsk forskningsråd. Prosjekt-tittel: The effect evaluation of combined cognitive and vocational interventions after traumatic brain injury: a randomized controlled trial
Prosjektnummer.: 256689 Prosjektleder: FoU-leder Nada Andelic

Ut over dette er det lite forskning knyttet til hjelpemidler og deres effekt på arbeidsdeltakelse.

Sak 12: **Brukerdrevet tjenesteutvikling**

Arbeidsgruppen bestående av Guri Henriksen, Heidi Sørli-Rogne, Stian Innerdal, Vegard Forøy og Kristin M. Bye, informerer om arbeidet med brukerdrevet tjenesteutvikling.

Vegard Forøy la fram arbeidet for brukerutvalget. Resultatet er blitt noe forsinket grunnet covid. Uansett har prosessen gitt en verdi i seg selv, og arbeidsgruppen er stolte av produktet de nå leverer. Det gjenstår noen justeringer og litt språkvask, men anses som godt nok til at det kan prøves ut. Produktet består av en veileder og en presentasjon (Sak 12, vedlegg 1 og 2).

En evaluering skal gjennomføres etter ett år.

Arbeidet skal legges fram i sentralt brukerutvalg i NAV 23.3.2023

Sak 13: **Eventuelt**

- Guri Henriksen i NHF går av og blir pensjonist fra 1. mai 2023. Kristian Lian overtar stillingen. Han er i dag regionkontorleder i NHF Trøndelag. SAFO vil melde fra til Nav om hvem som erstatter Guri i brukerutvalget. NAV Hjelpemidler og tilrettelegging takker Guri Henriksen for godt og nyttig samarbeid over en årrekke.
- FFO reiser spørsmål om hvordan NAV hjelpemiddelsentral forholder seg til forvaltningsloven og svartider. I forvaltningsloven § 11a, 3. ledd står det: *I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar etter annet ledd dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt.* FFO har fått tilbakemelding på at man ikke får oppdatert informasjon hvis det viser seg at saken ikke kan behandles innen fristen som først er oppgitt fra hjelpemiddelsentralen. Dette gjør det vanskelig å vite hvor saken står og når man

// REFERAT

kan forvente at den vil bli avgjort. NAV informerer om at det er gjort visse forenklinger, men vil se nærmere på det forvaltningsmessige.

- SAFO ønsker status vedr. sak 4 fra brukerutvalget 22.11.2022 om ny avtale el-bil. NAV forteller at det ikke er noe nytt å informere om.
- NAV informerer om framtidige endringer grunnet oppløsning av Viken. I den sammenheng så er det dialog med Bærum kommune om tjenester fra NAV Hjelpemiddelsentral Vest-Viken. NAV etterspør om det bør være representanter fra brukerutvalget for NAV Hjelpemidler og tilrettelegging, eller fra lokallagene som skal engasjeres. Brukerorganisasjonene anbefaler at lokallagene blir engasjert inn i arbeidet. NAV vil sende informasjon til brukerorganisasjonene som vil distribuere dette til de respektive lokallag dette angår.

Neste brukerutvalgsmøte er: 23. mai 2023.